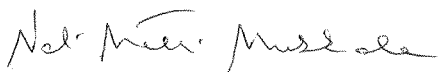

PÖYTÄKIRJA TURUN ELÄIN- JA KASVITIEETEELLISEN SEURAN HYÖNTEISKERHON
KOKOUKSESTA 23.4.2008

Kokouksen puheenjohtajana toimi Antti Haarto ja sihteerinä Veli-Matti Mukkala. Läsnä oli 10 jäsentä.

1. Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 18.30.
2. Sihteeri luki edellisen kokouksen pöytäkirjan.
3. Puheenjohtaja esitteli kirjat Matti Ahola ja Kimmo Silvonen. Pohjoisen Euroopan yökkösten toukat. Osa 2. Viestipaino. Tampere 2008 ja Gunvor Brinck-Lindholm ja Frans G.A.M. Smit. The fleas (Siphonaptera) of Fennoscandia and Denmark. Fauna Entomologica Scandinavica Vol 41. Brill. Leiden 2007.
4. Reijo Teriaho esitteli kirjan Ingvar Svensson, Nordens Väcklare. The Nordic Tortricidae. Kristiansands Boktryckeri. Lund 2007.
5. Janne Jokinen kertoi Teemu Klemetin kanssa tekemästään keräysmatkasta Tansaniaan.
6. Veli-Matti Mukkala kertoi Turun Lausteelta sisätiloista löytyneistä harvinaisista eläimistä: *Ctenolepisma longicaudata* Escherich (kolmisukahäntäinen) ja *Pholcus phalangoides* Fuesslin (hämähäkki). (liite 1)
7. Reijo Jussila esitteli Suomelle uusia Gelis-suvun loispistiäisiä. (liite 2)
8. Antti Haarto kertoi uudesta koordinaattijärjestelmästä EUREF-FIN.
9. Kesäretkeä suunniteltiin Virolahdelle elokuussa.
10. Seuraava kokous päätettiin pitää 28.5.2008 klo 18.30.
11. Kokous päätettiin klo 19.50.

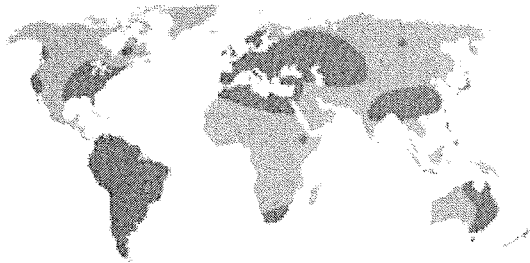
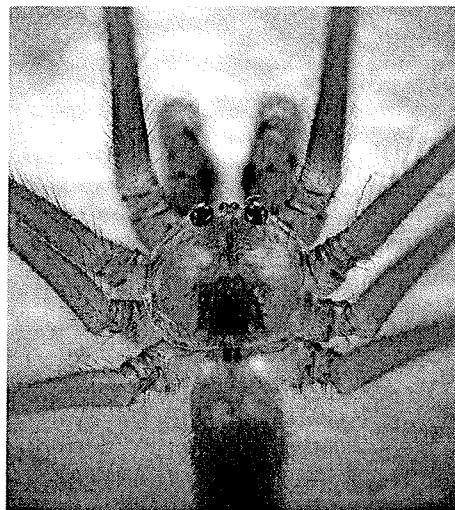
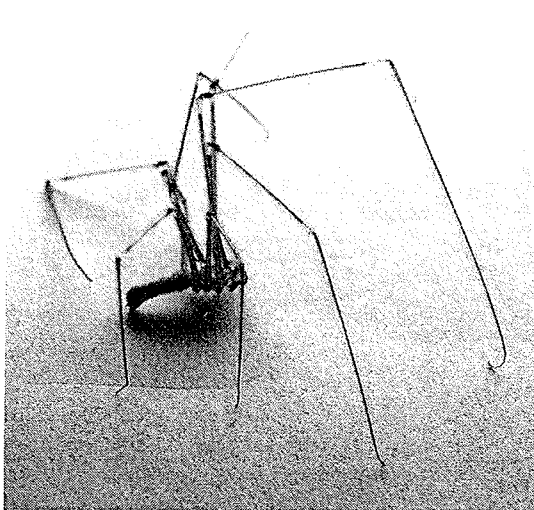
Veli-Matti Mukkala
Hyönteiskerhon sihteeri

Trooppista alkuperää oleva vaaksiaishämähäkki tavattu Wallacissa

Veli-Matti Mukkala ja Petra Nordman

Wallacin lattialta käveli 6.2.2008 pitkäjalkainen hämähäkki. Laji osoittautui vaaksiaishämähäkiksi (*Pholcus phalangioides* Fuesslin, daddy-long-leg spider). Laji tavattiin ensimmäisen kerran Suomesta vuonna 2000 Espoon Kilosta. Sillä on tällä hetkellä kanta myös Ruissalon kasvitieteellisessä puutarhassa.

Lajin yksilöiden ruumis on pituudeltaan noin 6 – 9 mm. Yksilöillä on hyvin pitkät jalat ja ne muistuttavat paljon lukkeja ulkonäöltään. Laji ei pysty elämään Suomessa ulkona vaan on täysin sisäeläin. Lajia on tavattu kaikista maanosista Etelämannerta lukuunottamatta. Lajin syö muita hämähäkkejä ja hyönteisiä, jopa lajitovereitaan. Myytin mukaan lajin myrkky on hyvin vahvaa: "the most potent venom of all spiders". Myytinmurtajat Adam Savage and Jamie Hyneman ovat tämän myytin kuitenkin kumonneet.

Viite:

http://en.wikipedia.org/wiki/MythBusters_%28season_1%29#Daddy_Long-Legs

<http://spiders.ucr.edu/daddylonglegs.html>

<http://www.fmnh.helsinki.fi/elainmuseo/selkarangattomat/tietoa/vaaksiaishamahakki.htm>

Terhivuo, J. 2002: *Pholcus phalangioides* (Fuesslin) (Araneae, Pholcidae) – a synanthropic spider established indoors in southern Finland. – *Memoranda Soc. Fauna Flora Fennica* 78: 9-12.

Amerikan tuliaisiaiko? Harvinainen kolmisukahäntäinen asettunut Wallaciin

Veli-Matti Mukkala ja Petra Nordman

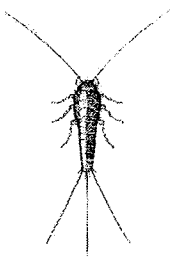
Orgaanisen kemian laboratorio on kaikista kemikaaleistaan huolimatta myös mielenkiintoinen biotooppi, jossa voi orgaanikkojen lisäksi tavata myös eksoottisia eläinlajeja. Viimeksi lattialta löytyi 18.4.2008 sokeritoukkaa hyvin paljon muistuttava kolmisukahäntäinen *Ctenolepisma longicaudata* Escherich.

Kolmisukahäntäiset on pieni ja hyvin alkeellinen hyönteislahko. Suomessa siihen kuuluu vakituisesti vain neljä lajia. Ulkona asuvien kivikkosiimahännän ja rantasiimahännän lisäksi lajia edustavat sisähyönteiset sokeritoukka ja uunitoukka. Sokeritoukka on monista asunnoista löytyvä kylpyhuonehyönteinen, joka käyttää ravinnokseen kaikenlaista orgaanista jätettä. Uunitoukka suosii lämpimämpää ja viihtyy siksi paremmin esimerkiksi leipomoissa ja pannuhuoneissa. Näiden lajien lisäksi Suomesta on ilmoitettu kaksi importtilajia *Ctenolepisma longicaudata* ja *Ctenolepisma lineata*.

Ctenolepisma longicaudata on ilmoitettu Suomesta ensimmäisen kerran vuonna 2000 Espoosta ja Helsingistä. Lajista on sen jälkeen ilmeisesti hyvin vähän havaintoja. Turun yliopiston Eläinmuseoon ei ole tullut yhtään näytettä. Laji on kosmopoliitti. Se on yleinen USA:ssa ja Australiassa. Euroopassa sen levinneisyys on ainakin Espanja, Ranska, Hollanti ja Italia. Belgiasta se ilmoitettiin vuonna 2007. Lajin erottaa sokeritoukasta pitemmistä perälisäkkeistä, tuntosarvista ja jaloista. Lisäksi tällä lajilla on takaruumiin jaokkeiden reunalla kolmen pitkän karvan muodostamia tupsuja (vaatii mikroskoopin!).

Ctenolepisma longicaudata sopeutuu erittäin hyvin uudenaikaisiin keskuslämmitystaloihin. Sen optimilämpötila on 20-25°C eikä se tarvitse yhtä kosteaa ilmaa kuin sokeritoukka. Toisaalta se pysyy elossa myös +1°C:n lämpötilassa kuukausia. Se liikkuu paljon nopeammin kuin sokeritoukka, mikä mahdollistaa sen nopean leviämisen sisätiloissa. Laji on sokeritoukan tapaan yöaktiivinen. Yksilöt voivat elää jopa kahdeksan vuotta, joten ne ovat hyönteisiksi hyvin pitkäikäisiä.

Laji voi aiheuttaa merkittävää tuhoa esimerkiksi arkistoissa, koska se kykenee sulattamaan selluloosaa ja siten syömään paperia. Ensimmäiset näytteet lajista tulivat Wallaciin todennäköisesti Akronista Ohiota 2000-luvun alussa sieltä tulleiden geelilaatikoiden mukana. Laatikoiden oli silloin ainakin kuolleita yksilöitä kyseisestä lajista. Sen jälkeen sitä on näkynyt yksitellen Wallacissa.

Viitteet:

Chinery, M. 1978, Pohjois-Euroopan hyönteiset. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

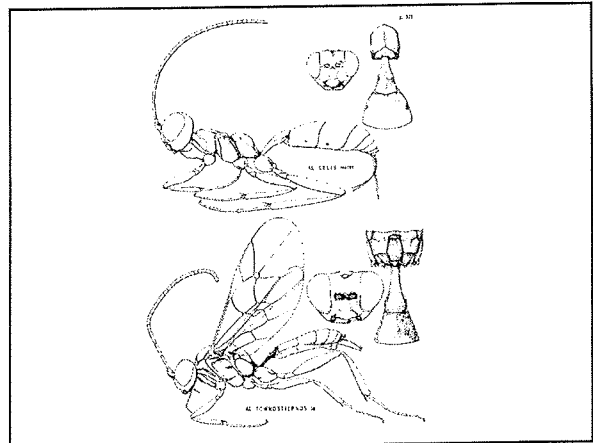
<http://www.finnh.helsinki.fi/users/efhy/fin/kokousselostuksia2.htm>

Koponen, S. ja Rinne, V., henkilökohtainen tiedonanto 18.04.2008

Lock, K. 2007 : Distribution of the Belgian Zygentoma. – *Notes fauniques de Gembloux* 60 (1): 25-27.

Watson, J. A . L. ja Li, C. S. 1967 : A further pest species of silverfish (Thysanura) from Australia, with a key to the domestic species. – *J. Aust. Ent. Soc.* 6: 89-90.

SUOMELLE UUSIA
PARASITOIDILAJEJA
(Hym.: Ichneumonidae: *Gelis*)
Reijo Jussila

***Gelis parens* Schwarz, 1998**

U: Inkoo "Kopparnäs (?) 1984 MV. Par. *P. crass.* F2", 1 ♀ (M. Schwarz det.).

Naaraat ovat siivettömät.

Lajia on tavattu aikaisemmin ainoastaan Puolasta.

***Gelis recens* Schwarz, 2002**

PS: Savonranta 69081:6026, 18.VI.–13.VII.1996, 1 ♀ (paratyyppe), P. Martikainen leg. (M. Schwarz det.).

PeP: Tervola 73413:4515, 25.VII.–27.VIII.1996, 1 ♀ (paratyyppe), P. Martikainen leg. (M. Schwarz det.).

Naaraat ovat siivettömiä.

Lajia *Gelis recens* on tavattu Suomen lisäksi Ruotsista, Länsi-, Keski- ja Etelä-Euroopasta sekä Marokosta.

***Gelis sanguinepectus* (Schmiedeknecht, 1932)**

Hemiteles sanguinepectus Schmiedeknecht, 1932
Gelis sanguinepectus (Schmiedeknecht) Horstmann 1983

V: Sauvo, Karuna 6693:256, 18.VII.–30.VIII.1999 ja 25.VI.–2.VII.2001, 4 ♀♀, R. Jussila leg.

Laji kuuluu sukunsa siihen ryhmään, joiden naaraila on täysin kehittyneet siivet. Muista lähilajeista sen voi erottaa seuraavien tuntomerkkien avulla: pää, keskiruumis ja metasoma ovat karkeapintaiset ja matat, vain viimeksi mainitun karkiosa on kiiltävämpi. Keskiruumiissa on runsaasti punertavaa väritystä ja raajat ovat kokonaan vaaleat. Naaraat ovat siivettömiä..

Gelis sanguinepectus on tavattu aikaisemmin Puolasta, Saksasta ja Ranskasta.

***Gelis spurius* (Förster, 1850)**

Pezomachus spurius Förster, 1850
Gelis spurius (Förster) Schwarz 2002

A: Finström, Ekudden 6711:106, 12.VI.2007, 1 ♀, R. Jussila leg.
V: Korppoo 6648:195, 16.VII.–6.IX.1997, 2 ♀♀, A. Haarto leg.
V: Korppoo, Lohm 669:19, 6.VIII.1995, 2 ♀♀, R. Jussila leg.
V: Sauvo, Karuna 6693:256, 10.VII.1967, 17.VI.1977, 20.VIII.1978, 5.VIII.1979, 19.VI.1981 ja 3.VI.1995, 6 ♀♀, R. Jussila leg.
V: Kaarina 670:23, 1.VII.1972, 1 ♀, R. Jussila leg.
V: Turku, 27.V.1957 ja 11.VII.1959, 3 ♀♀, R. Jussila leg.
V: Turku, Ruissalo 671:23, 22.V.–24.VIII.1961 ja 23.VII.1979, 7 ♀♀, R. Jussila leg.
V: Taivassalo, Muntti 6729:209, 2.7.2002, 1 ♀, M. Koponen leg.

V: Taivassalo, Orikvuori 6733:208, 11.VI.–16.VII.2003, 2 ♀♀, V-M. Mikkala & A. Haarto leg.
V: Vehmaa 6735:209, 1.VII.2002, 1 ♀, M. Koponen leg.
V: Mynämäki, Karjalan Kalela 675:23, 10.VI.1973, 1 ♀, R. Jussila leg.
St: Yläne 676:24, 5.VIII.1980, 1 ♀, R. Jussila leg.
EH: Somero, Häntälä 672:30, 5.VIII.–7.IX.2000, 1 ♀, A. Haarto & V-M. Mikkala leg.
EH: Kuhmoinen, Närva 684:41, 13.VII.1997, 1 ♀, R. Jussila leg.
ES: Mikkeli 6839:506, 5.VII., 26.IX. ja 6.X.2007, 3 ♀♀, M. Koponen leg.
ES: Hirvensalmi 6836:492, 3.VIII.2007, 1 ♀, M. Koponen leg.
EP: Ilmajoki, Niinimaa 6970:256, 26.V.–4.VII.2006, 1 ♀, V-M. Mikkala leg.
EP: Ilmajoki, Tuomimaa 6972:260, 6.VIII.–17.IX.2005, 2 ♀♀, V-M. Mikkala leg.
EP: Ilmajoki, Kivistönmäki 6979:279, 14.VII.–3.VIII.2001, 2 ♀♀, V-M. Mikkala leg.
EP: Vaasa 701:22, 17.VII.1986, 1 ♀, R. Jussila leg.
PH: Keitele 7002:468, 2.VII.2004, 1 ♀, M. Koponen leg.
PH: Rautalamppi 693:48, 1.VII.1983, 2 ♀♀, R. Jussila leg.
PS: Jäppilä, Sorsasalo 69157:5344, 9.VI.–13.X.2001, 3 ♀♀, P. Martikainen leg.
PS: Savonranta 69077–69105:6026–6049, 21.V.–2.X.1996, 31 ♂♂ ja 52 ♀♀, P. Martikainen leg.
PeP: Tervola 73413–7344:4515–4515, 28.V.–12.IX.1996, 5 ♂♂ ja 43 ♀♀, P. Martikainen leg.
PeP: Rovaniemen mlk. 73430:4543, 28.V.–25.IX.1996, 1 ♂ 7 ♀♀, P. Martikainen leg.
Kil: Kittilä, 1 ♀, A. Merisuo leg.
Gelis spurius muistuttaa suuresti laji *G. agilis* (Fabricius, 1775), joka on yleinen koko Euroopassa, mutta sen metasoma on selvästi tiheäkarvaisempi. Naaraat ovat siivettömiä.. Se on yleinen laji ja sitä on löytynyt Suomen lisäksi lähes koko Euroopasta paitsi Baltian maista ja Venäjältä.

***Gelis venatorius* (Förster, 1850)**

Pezomachus venatorius Förster, 1850
Gelis venatorius (Förster) Ceballos 1927; Yu & Horstmann 2004

V: Sauvo, Karuna 6693:256, 6.VII.1981 ja 24.VII.1996, 2 ♀♀, R. Jussila leg.
V: Turku, Ruissalo 671:23, 24.V.1963 ja 7.VI.1966, 2 ♀♀, R. Jussila leg.
V: Nousiainen, Tepastus 6735:237, 1–15.VI.2003, 1 ♀, R. Jussila leg.
U: Siuntio 6676:344, 28.V.2005, 1 ♀, M. Koponen leg.
EH: Jämsä, Kaipola 668:40, 14.VII.1996, 1 ♀, R. Jussila leg.
EH: Tampere, 29.VII.1971, 1 ♀, R. Jussila leg.
EP: Ilmajoki, Harjunmäki 6972:274, 2.VII.–12.IX.1999, 1 ♀, V-M. Mikkala leg.
PH: Viitasaari 7004:441, 2.VII.2004, 1 ♀, M. Koponen leg.
PK: Tohmajärvi 6903:676, 14.VI.2001, 1 ♀, M. Koponen leg.
InL: Utsjoki, Kevo 6–11.VII.1959, 2 ♀♀, R. Jussila leg.

Tämän lajin naaraitten munanasettimesta puuttuvat useimmiten hampaat kokonaan. Lisäksi metasoma on harvakarvainen. Naaraat ovat siivettömiä.. Lajia on löytynyt Suomen ja Ruotsin lisäksi Länsi- ja Keski-Euroopasta sekä Bulgariasta.